

کارایی فنی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی گیلان

دکتر رفعت محبی‌فر^۱ (PhD)، غلامرضا گودرزی^۲ (PhDstu)، *هاشم رحیمی^۳ (MSc)

*نویسنده مسئول: دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت ایران

پست الکترونیک: hashemrahimi@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۱۱/۲۴ تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۳/۰۴

چکیده

مقدمه: بیمارستان‌ها به عنوان بزرگ‌ترین و پرهزینه‌ترین واحدهای عملیاتی نظام بهداشت و درمان از اهمیتی خاص برخوردارند. میزان کارایی می‌تواند معیاری برای سنجش عملکرد و بهره‌وری مصرف منابع در بیمارستان‌ها باشد.

هدف: تعیین کارایی فنی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی گیلان به روش تحلیل فراگیر داده‌ها (DEA).

مواد و روش‌ها: در پژوهشی توصیفی-تحلیلی برای تعیین کارایی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی گیلان، شامل ۱۹ بیمارستان به روش تحلیل فراگیر داده‌ها (DEA) اطلاعات و آمار مربوطه با استفاده از فرمی که توسط پژوهشگران طراحی شده بود، از مرکز آمار دانشگاه و بیمارستان‌های مورد مطالعه جمع‌آوری و برای دستیابی به هدف‌ها از نرم‌افزار Deap2.1 و نیز برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. در این مطالعه انواع کارایی فنی کل، کارایی مدیریتی و کارایی مقیاس بیمارستان‌ها در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۵ بر مبنای کمیته‌سازی نهاده‌ها و با پنداشت بازدهی متغیر نسبت به مقیاس اندازه‌گیری شد.

نتایج: میانگین کارایی فنی بیمارستان‌ها ۰/۹۴۳، میانگین کارایی مدیریتی ۰/۹۶۱ و میانگین کارایی مقیاس ۰/۹۸۰ به دست آمد. از کل بیمارستان‌های مورد بررسی تعداد ۸ بیمارستان دارای حداکثر کارایی فنی یک، ۱۰ بیمارستان دارای کارایی فنی ۱-۰/۸ و یک بیمارستان دارای کارایی کمتر از ۰/۸ بودند.

نتیجه‌گیری: در بیمارستان‌هایی با کارایی فنی کمتر از یک، مقادیر اولیه و بهینه متفاوت بودند و مازاد نهاده داشتند. از این رو بیمارستان‌های مذکور برای رسیدن به حداکثر کارایی باید به تعداد مازادهای خود از مقادیر اولیه نهاده‌ها کم کنند تا به میزان کارایی دلخواه دست یابند.

کلید واژه‌ها: بیمارستان / کارایی فنی / تحلیل فراگیر داده‌ها

مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، دوره بیست و دوم شماره ۸۸، صفحات: ۷۳-۷۹

مقدمه

بخش‌های مختلف اقتصادی یا بنگاه‌ها و واحدهای اقتصادی در سطح خرد از راه سنجش و برآورد کارایی، همواره مورد توجه پژوهشگران رشته‌های مختلف علوم اجتماعی بویژه مدیریت و اقتصاد بوده‌است (۳).

اندازه‌گیری و ارزیابی کارایی به روش‌های گوناگونی انجام می‌شود. در بیشتر بررسی‌ها در زمینه کارایی، از تجزیه و تحلیل نسبت‌ها استفاده شده‌است. در این روش میزان کارایی با کسری که صورت آن ستاده و مخرج آن داده‌است، نشان داده می‌شود. از این روش برای تعیین میزان کارایی تنها یک داده و ستاده استفاده می‌شود و هنگامی که جستار مورد بررسی به برقراری ارتباط بین یک داده و چند ستاده یا چند داده و چند ستاده مربوط می‌شود، با محدودیت روبرو می‌شود

سلامت، محور گسترش پایدار اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی همه جوامع بشری بوده و اهمیت ویژه‌ای در زیرساخت بخش‌های گوناگون جامعه دارد. ارتقای سلامت گذشته از وظیفه‌ای اخلاقی، مقوله‌ای اجتماعی و اقتصادی است و هر نوع برنامه‌ریزی خدمات بهداشتی-درمانی باید جزئی از نگرش فراگیر سیاست بهداشتی بوده و در نهایت بخشی از طرح یکپارچه توسعه پایدار را تشکیل دهد (۱). هم‌چنین، بیمارستان به عنوان مهم‌ترین واحدهای مصرف‌کننده منابع در بخش بهداشت و درمان در نظر گرفته می‌شود (۲). از آنجا که کارایی و بهره‌وری مهم‌ترین و معمول‌ترین ساز و کار در ارزیابی و اندازه‌گیری عملکرد یک بنگاه اقتصادی از جمله بیمارستان بشمار می‌رود، در چند دهه گذشته بررسی عملکرد

۱. گروه مدیریت بهداشت و درمان دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

۲. گروه مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

۳. معاونت درمان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران